La «Escola del Treball»

Presencia de una idea

Foto procedente de la *Guia de Tarragona y su Provincia*, por Luis M.ª Mezquida. Ed. Dolmarjo, 1946

En el año 1931 se produce un acontecimiento fundamental para el racionalismo arquitectónico de Tarragona: la construcción de la *Escola del Treball*, obra del arquitecto J. M.ª Monravà López (1905-1999).
La «escuela de trabajo», concepto amparado en la línea pedagógica que fomentara la Generalitat Republicana para construcciones escolares, venía a proponerse como un edificio *nuevo*. Un edificio que, sin apartarse de soluciones tipológicas de planta cerrada y simétrica, se mantuvo fiel a los postulados del GATCPAC que Monravà compartía y que supo mantener hasta el final de la obra en los primeros años 40, una vez el grupo ya había quedado disuelto.
El edificio, formado por un cuerpo central de tres plantas donde se sitúan las aulas, queda seccionado horizontalmente por unos amplios ventanales corridos que, resueltos con perfilería de acero, resiguen, enrasándose al plano de fachada, la redondez perimetral de las esquinas.
Un gran espacio central cubierto y las aulas laterales, destinadas a talleres, que se prolongan a una altura completan el conjunto.
Obviando los aspectos formales que constituyen el núcleo genuinamente constructivo del proyecto, este edificio nos interesa particularmente por su dimensión simbólica, aquella que la arquitectura adquiere cuando interpreta la realidad *del lugar* mediante una *idea figurativa*.
Situado en un solar estrecho y pronunciadamente agudo, el edificio se proyecta de manera que todo él está dirigido a enfatizar la idea circular del Plan de 1922, que preveía un crecimiento radial de la ciudad centrado en la plaza Imperial Tarraco.
Con su posicionamiento, el edificio reconoce la presencia de una plaza circular veinte años antes de que cualquier otra edificación o iniciativa materializasen aquella idea y otros tantos hasta que la plaza quedara definitivamente urbanizada. Anticipando las pautas para el entendimiento conjunto de todo el inmenso terreno que lo rodeaba, la personalidad e intuición que Monravà supo dar a la *idea* como algo esencial en el desarrollo de un proyecto desencadenó un episodio urbanístico esencial para la comprensión de la actual ciudad.

Jordi Guerrero, arquitecto

Bibliografía
- Bohigas, Oriol: *Arquitectura Española de la Segunda República*, Tusquets Editor, 1970.
- Parcerisa i Bundó, Josep: *La forma urbis. Cinc ciutats sota sospita*.

El claustre

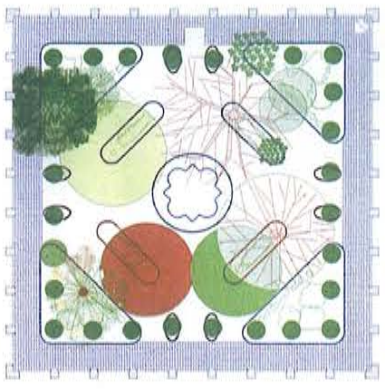
de l'institut Salvador Vilaseca de Reus

La història

El convent franciscà fou vestit a cavall dels segles XV i XVI. El 22 d'agost de 1836, nit de Sta. Magdalena, fou cremat, seguint la crema de convents de l'època. Cap al 1839 es va intentar vendre les restes de l'edifici i, en no trobar cap postor, l'Ajuntament de Reus demanà l'edifici per establir-hi un centre d'educació secundària. El primer mestre s'hi va instal·lar el 1838 per ensenyar matemàtiques i, durant el període de 1858 a 1868, s'hi instal·laren els escolapis, amb estudiants com Eduard Toda i Antoni Gaudí.
Des de 1949 fins a 1966, l'arquitecte reusenc Pere Benavent de Barberà dugué a terme la restauració de l'església i l'institut.
El 1954 fou anomenat «Institut Gaudí».
L'any 1988, l'arquitecte Joan Figuerola i Mestre inicià els estudis per dur a terme un seguit d'intervencions, que van durar fins al 1995.
L'any 2002, el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, amb la col·laboració del Departament de Cultura de la Generalitat, endegà les feines de restauració del claustre i les façanes, i l'Ajuntament de Reus inicià les feines de restauració del jardí.

L'edifici i el jardí

El conjunt de l'edificació de l'Institut Salvador Vilaseca és avui el fruit de les successives intervencions dutes a terme a l'edifici del que fou el convent del franciscans.
Organitzat entorn del claustre renaixentista de planta quadrada, el claustre té porxada en planta baixa i és tancat a les plantes altes. A la part central del claustre hi ha el jardí, de composició neobarroca, amb els quatre extrems dedicats a diferents ambients vegetals de la zona mediterrània.
El conjunt del claustre té un gran valor arquitectònic per la seva composició i l'encertada geometria, com també per la seva puresa estilística renaixentista, que s'ha conservat fins als nostres dies.
La façana principal segueix a grans trets la traça anterior a la intervenció de Pere Benavent de Barberà i resulta interrompuda pel cos annex a l'església, antic atri i porteria. És ordenada per la portalada d'accés situada a la part central. Té una composició diferent a dreta i esquerra de la portalada o part central, per tal de donar a conèixer en façana els espais representatius del centre a mà esquerra i l'aulari de la part dreta. La diferenciació es reforça per la realització de columnes falses a tota alçada a la banda esquerra, amb esgrafiats al parament entre finestral de planta primera i finestra de planta segona. La composició s'unifica en sentit vertical en situar un basament remarcat a la part baixa i parament a doble alçada a la resta, per coronar-se amb el ràfec de coberta.
El jardí presentava un estat decadent, per la manca de manteniment eficient. Hi va contribuir la proliferació de coloms que habitaven als arbres, cornises i forats de les façanes interiors, fins a arribar a situacions extremes a nivell sanitari que malmetien la vegetació existent.

La intervenció

La intervenció al claustre tenia com a objectius:
1. Consolidar els elements arquitectònics del claustre i les façanes malmesos pel pas del temps rehabilitant els revestiments i acabats.
2. Potenciar el conjunt del claustre i les façanes per destacar-ne el valor.
3. Dotar el conjunt de cornises, repeus i òculs amb elements protectors contra els coloms.
4. Suprimir les instal·lacions vistes pels porxos del claustre i les façanes conduint-les per les galeries soterrades, i minimitzar al màxim el seu pas exterior.
5. Il·luminar el porxo del claustre de manera que proporcioni la intensitat necessària i alhora potenciï els valors arquitectònics del claustre.
6. Substituir el paviment ceràmic del claustre per cairó ceràmic, tot fent una nova base.

La intervenció del jardí tenia com a objectius:
1. Consolidar la vegetació del jardí del claustre malmesa pel pas del temps i la manca de manteniment adequat.
2. Potenciar el conjunt vegetal per destacar-ne el valor traient els elements vegetals distorsionadors, replantant els tarongers que mancaven, dotant les zones triangulars de vegetació arbustiva per potenciar els diferents conjunts, com també la plantació d'entapissants de les zones de parterre per completar el conjunt de vegetació.
3. Dotar el conjunt del jardí d'una zona preparada per dur-hi a terme activitats culturals.
4. Il·luminar el jardí del claustre de manera diferenciada pel que fa a façanes, llum ambiental, llum de recorregut i passeig, i d'il·luminació de vegetació.
5. Dotar les zones de pas de paviment amb llambordins col·locats sobre sorra.
6. Reordenar i potenciar el pati interior del claustre per tal que pugui ser utilitzat amb aquesta finalitat, alhora que per a altres usos culturals.

Una vegada fetes les obres corresponents, tant el claustre, com les façanes, com el jardí han recuperat l'aspecte arquitectònic i paisatgístic que mereixen, alhora que s'ha recuperat l'espai per a unes activitats culturals i docents més lúdiques. La recuperació de la biblioteca i l'antiga aula 2, al mateix temps que la resta d'obres, ofereixen un claustre i un jardí dignes tant per als estudiants i els professors, com per al visitant que busca l'Antoni Gaudí d'estudiant.

Josep Huguet i Monné, arquitecte

